

לפי חו"ס

פרשת נשא

301

ד. כב נשוא

1 פרשת "נשוא" היא הארוכה שבפרשיות התורה, ויש בה קע"ו פסוקים, וכן הפרק הארוך שבתהילים - קי"ט - יש בו קע"ו פסוקים, והמסכת הארוכה ביותר - בבא בתרא - אף בה קע"ו דפים. והעיר ה'חירושי הר"ם' שגם המדרשים והזוהר מאריכים בפרשת "נשוא" יותר מאשר בשאר פרשיות, והטעם הוא משום שפרשה זו נקראת סמוך לאחר מתן תורה בחג השבועות, ורוצים אנו להראות את הביבות בתורה עלינו...

(1) ח'וכה
ט' ערה

1 י. דבר אחר 'צו את בני ישראל' וכן פתרון קרינה בגלות 'צו את בני ישראל' על שעברו ישראל על המצוות נתחייבו שלוח זה גלות הקדא הוא דכתיב וישלחו מן המחנה אין וישלחו' אלא לשון גלות כמה דתימא (ירמיה טו. א) 'שלח מעל פני ויצאו' מן המחנה' זו ארץ ישראל ששם השכינה שורה' כל צרוע וכל זכ וכל טמא לנפש' רמז להם שאם יעברו ישראל על שלש עברות הללו עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים יתחייבו גלות 'צרוע' זו עבודה זרה מה מצרע מטמא בכיאה אף עבודה זרה מטמא בכיאה 'זב' זו גלוי עריות שאלו ואלו ון מטמאין על ידי שכבת זרע 'טמא לנפש' אלו שופכי דמים שהן מטמאין עצמן ומטמאין הארץ בשפיכות דמים ותנינן פן (אבות ה. יב) גלות בא לעולם על עבודה זרה ועל גלוי עריות ועל שפיכות דמים ועל שמטת הארץ על עבודה זרה כיצד הוא אומר (ויקרא כו. ל) 'והשמדתי את פלתיכם וגו'' וכתיב (שם שם. לג) 'ואתכם אצרה בגוים וגו'' אומר להם המקום לישוראל הואיל ואתם רוצים בעבודה זרה אף אני אגלה אתכם למקום שיש עבודה זרה לכך 'והשמדתי את פלתיכם'.

(2) אצט
כח

ועל גלוי עריות כיצד אומר רבי ישמעאל ברבי יוסי כל זמן שישוראל פרוצין בעריות שכינה מסתלקת מהם שנאמר (דברים כג. טו) 'ולא יראה בך ערוה דבר ושנ מאזריך' ועל שפיכות דמים כיצד שנאמר (במדבר לה. לג) 'ולא תהניפו את הארץ וגו'' מגיד הכתוב שישפיכות דמים מטמא את הארץ ומסתלקת השכינה ומכפי שפיכות דמים הונח בית המקדש וגלו ישראל מארעם ודברים הללו היו במקדש ואשון ולכך גלו וקרב בית המקדש, ואמר רבי

(3) כל' יקר

1 (ב) וישלחו מן המחנה כל צרוע וגו'. אחר שסידר כל ג' מחנות איש על דגלו ע"כ הזכיר מיד סדר קדושת ג' מחנות אלו כי הצרוע משולה מן שלשתן, והזב חוץ לשנים, וטמא לנפש חוץ למחנה שכינה, וסדר שלוח זה מסכים לדברי המדרש (נשא ג.) האומר וישלחו מן המחנה כל צרוע זה ע"ז כו', וכל זב זה ג"ע כי הוא בא משכבת זרע, וכל טמא לנפש זה ש"ד כו', ודרש כל פסוק זה על הגליות וקשה גליות מאן הכו שמייה, וכי דעת בעל מדרש זה להנייא פסוק זה מפשיטתו לגמרי. יוצאה עידעת בעל המדרש לדרך כמינה פרשה זו לכאן, כי כתיב ויבן נאמדת, ואל"כ למה באה המאזיז אל מעיה הויה היינו נאמר ויבן נאמדת למה למה למה ג"ע וגו'. נכדרי מיה ואל"כ למה תיבבעת פסוקי זה לכאן, הלא הויה איה שפיהו המע' על מניה הויה עבדתי הויה רבייה הויה ליהויה וזו שלא יכתיב כתיב

⑤ מים קדשים

מים קדשים בכלי חרש ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן. כאשר יצר ה' את אדם הראשון, לקח עפר מן האדמה, אשר מתחת המזבח, ממקום כפרתו, וגבל אותו במים. כאשר המגבלת עיסתה במים (ירושלמי שבת פ"ב ה"ו ובר' פי"ד), ונפה באפיו נשמת חיים (בראשית ב'), ואת "יצירת" הדורות הבאים מסר ה' לאשה (וכן אמרה חוה, כאשר נולד לה הבן הא': "קניתי [בראתי]

איש את ה'—שם ד'), בשיתוף עם האיש. היינו: החורים נותנים לולד את "העפר והמים" וה' נותן בו נשמה וכן אמרו, ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלבון שממנו עצמות וגידין

אמו מזרעת אודם שממנו עור וברשר... והקבי"ה נותן בו רוח ונשמה... שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם (נדה ל"א) וכשהאשה עושה רצון בעלה ו"שותפה" ביצירת הולד אשר בשמים — הכל בסדר. אבל אשה כי תשטה ומעלה מעל ג' מעלות בשני השותפים באישה ובה' "איש מלחמה", או על הכהן לקחת עפר מקרקע המשכן ונותן אל מים קדשים (זכר ליצירה הראשונה, שגבל ה' עפר במים) ומשקה את האשה לומר לה, שכביכול ניחם ה', שהשתתף ביצירת אשה זאת, המועלת בשני "שותפיה" ליצירת הדורות, ואם תגרום למחיקת השם על המים ותשתה אותם, כדי שתהי' נקיה בעיני בעלה, יקח השותף הג', שלפניו נגלו כל תעלומות את חלקו ביצירתה, — את נשמתה, והעצמות והבשר — הבאים במקום העפר והמים שבאדה"ר — יניח לפני אביה ואמה כ"הרס" הנשבר...

איש את ה'—שם ד'), בשיתוף עם האיש. היינו: החורים נותנים לולד את "העפר והמים" וה' נותן בו נשמה וכן אמרו, ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלבון שממנו עצמות וגידין אמו מזרעת אודם שממנו עור וברשר... והקבי"ה נותן בו רוח ונשמה... שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם (נדה ל"א) וכשהאשה עושה רצון בעלה ו"שותפה" ביצירת הולד אשר בשמים — הכל בסדר. אבל אשה כי תשטה ומעלה מעל ג' מעלות בשני השותפים באישה ובה' "איש מלחמה", או על הכהן לקחת עפר מקרקע המשכן ונותן אל מים קדשים (זכר ליצירה הראשונה, שגבל ה' עפר במים) ומשקה את האשה לומר לה, שכביכול ניחם ה', שהשתתף ביצירת אשה זאת, המועלת בשני "שותפיה" ליצירת הדורות, ואם תגרום למחיקת השם על המים ותשתה אותם, כדי שתהי' נקיה בעיני בעלה, יקח השותף הג', שלפניו נגלו כל תעלומות את חלקו ביצירתה, — את נשמתה, והעצמות והבשר — הבאים במקום העפר והמים שבאדה"ר — יניח לפני אביה ואמה כ"הרס" הנשבר...

איש את ה'—שם ד'), בשיתוף עם האיש. היינו: החורים נותנים לולד את "העפר והמים" וה' נותן בו נשמה וכן אמרו, ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלבון שממנו עצמות וגידין אמו מזרעת אודם שממנו עור וברשר... והקבי"ה נותן בו רוח ונשמה... שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם (נדה ל"א) וכשהאשה עושה רצון בעלה ו"שותפה" ביצירת הולד אשר בשמים — הכל בסדר. אבל אשה כי תשטה ומעלה מעל ג' מעלות בשני השותפים באישה ובה' "איש מלחמה", או על הכהן לקחת עפר מקרקע המשכן ונותן אל מים קדשים (זכר ליצירה הראשונה, שגבל ה' עפר במים) ומשקה את האשה לומר לה, שכביכול ניחם ה', שהשתתף ביצירת אשה זאת, המועלת בשני "שותפיה" ליצירת הדורות, ואם תגרום למחיקת השם על המים ותשתה אותם, כדי שתהי' נקיה בעיני בעלה, יקח השותף הג', שלפניו נגלו כל תעלומות את חלקו ביצירתה, — את נשמתה, והעצמות והבשר — הבאים במקום העפר והמים שבאדה"ר — יניח לפני אביה ואמה כ"הרס" הנשבר...

איש את ה'—שם ד'), בשיתוף עם האיש. היינו: החורים נותנים לולד את "העפר והמים" וה' נותן בו נשמה וכן אמרו, ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלבון שממנו עצמות וגידין אמו מזרעת אודם שממנו עור וברשר... והקבי"ה נותן בו רוח ונשמה... שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם (נדה ל"א) וכשהאשה עושה רצון בעלה ו"שותפה" ביצירת הולד אשר בשמים — הכל בסדר. אבל אשה כי תשטה ומעלה מעל ג' מעלות בשני השותפים באישה ובה' "איש מלחמה", או על הכהן לקחת עפר מקרקע המשכן ונותן אל מים קדשים (זכר ליצירה הראשונה, שגבל ה' עפר במים) ומשקה את האשה לומר לה, שכביכול ניחם ה', שהשתתף ביצירת אשה זאת, המועלת בשני "שותפיה" ליצירת הדורות, ואם תגרום למחיקת השם על המים ותשתה אותם, כדי שתהי' נקיה בעיני בעלה, יקח השותף הג', שלפניו נגלו כל תעלומות את חלקו ביצירתה, — את נשמתה, והעצמות והבשר — הבאים במקום העפר והמים שבאדה"ר — יניח לפני אביה ואמה כ"הרס" הנשבר...

איש את ה'—שם ד'), בשיתוף עם האיש. היינו: החורים נותנים לולד את "העפר והמים" וה' נותן בו נשמה וכן אמרו, ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלבון שממנו עצמות וגידין אמו מזרעת אודם שממנו עור וברשר... והקבי"ה נותן בו רוח ונשמה... שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם (נדה ל"א) וכשהאשה עושה רצון בעלה ו"שותפה" ביצירת הולד אשר בשמים — הכל בסדר. אבל אשה כי תשטה ומעלה מעל ג' מעלות בשני השותפים באישה ובה' "איש מלחמה", או על הכהן לקחת עפר מקרקע המשכן ונותן אל מים קדשים (זכר ליצירה הראשונה, שגבל ה' עפר במים) ומשקה את האשה לומר לה, שכביכול ניחם ה', שהשתתף ביצירת אשה זאת, המועלת בשני "שותפיה" ליצירת הדורות, ואם תגרום למחיקת השם על המים ותשתה אותם, כדי שתהי' נקיה בעיני בעלה, יקח השותף הג', שלפניו נגלו כל תעלומות את חלקו ביצירתה, — את נשמתה, והעצמות והבשר — הבאים במקום העפר והמים שבאדה"ר — יניח לפני אביה ואמה כ"הרס" הנשבר...

איש את ה'—שם ד'), בשיתוף עם האיש. היינו: החורים נותנים לולד את "העפר והמים" וה' נותן בו נשמה וכן אמרו, ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלבון שממנו עצמות וגידין אמו מזרעת אודם שממנו עור וברשר... והקבי"ה נותן בו רוח ונשמה... שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם (נדה ל"א) וכשהאשה עושה רצון בעלה ו"שותפה" ביצירת הולד אשר בשמים — הכל בסדר. אבל אשה כי תשטה ומעלה מעל ג' מעלות בשני השותפים באישה ובה' "איש מלחמה", או על הכהן לקחת עפר מקרקע המשכן ונותן אל מים קדשים (זכר ליצירה הראשונה, שגבל ה' עפר במים) ומשקה את האשה לומר לה, שכביכול ניחם ה', שהשתתף ביצירת אשה זאת, המועלת בשני "שותפיה" ליצירת הדורות, ואם תגרום למחיקת השם על המים ותשתה אותם, כדי שתהי' נקיה בעיני בעלה, יקח השותף הג', שלפניו נגלו כל תעלומות את חלקו ביצירתה, — את נשמתה, והעצמות והבשר — הבאים במקום העפר והמים שבאדה"ר — יניח לפני אביה ואמה כ"הרס" הנשבר...

איש את ה'—שם ד'), בשיתוף עם האיש. היינו: החורים נותנים לולד את "העפר והמים" וה' נותן בו נשמה וכן אמרו, ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלבון שממנו עצמות וגידין אמו מזרעת אודם שממנו עור וברשר... והקבי"ה נותן בו רוח ונשמה... שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם (נדה ל"א) וכשהאשה עושה רצון בעלה ו"שותפה" ביצירת הולד אשר בשמים — הכל בסדר. אבל אשה כי תשטה ומעלה מעל ג' מעלות בשני השותפים באישה ובה' "איש מלחמה", או על הכהן לקחת עפר מקרקע המשכן ונותן אל מים קדשים (זכר ליצירה הראשונה, שגבל ה' עפר במים) ומשקה את האשה לומר לה, שכביכול ניחם ה', שהשתתף ביצירת אשה זאת, המועלת בשני "שותפיה" ליצירת הדורות, ואם תגרום למחיקת השם על המים ותשתה אותם, כדי שתהי' נקיה בעיני בעלה, יקח השותף הג', שלפניו נגלו כל תעלומות את חלקו ביצירתה, — את נשמתה, והעצמות והבשר — הבאים במקום העפר והמים שבאדה"ר — יניח לפני אביה ואמה כ"הרס" הנשבר...

איש את ה'—שם ד'), בשיתוף עם האיש. היינו: החורים נותנים לולד את "העפר והמים" וה' נותן בו נשמה וכן אמרו, ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלבון שממנו עצמות וגידין אמו מזרעת אודם שממנו עור וברשר... והקבי"ה נותן בו רוח ונשמה... שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם (נדה ל"א) וכשהאשה עושה רצון בעלה ו"שותפה" ביצירת הולד אשר בשמים — הכל בסדר. אבל אשה כי תשטה ומעלה מעל ג' מעלות בשני השותפים באישה ובה' "איש מלחמה", או על הכהן לקחת עפר מקרקע המשכן ונותן אל מים קדשים (זכר ליצירה הראשונה, שגבל ה' עפר במים) ומשקה את האשה לומר לה, שכביכול ניחם ה', שהשתתף ביצירת אשה זאת, המועלת בשני "שותפיה" ליצירת הדורות, ואם תגרום למחיקת השם על המים ותשתה אותם, כדי שתהי' נקיה בעיני בעלה, יקח השותף הג', שלפניו נגלו כל תעלומות את חלקו ביצירתה, — את נשמתה, והעצמות והבשר — הבאים במקום העפר והמים שבאדה"ר — יניח לפני אביה ואמה כ"הרס" הנשבר...

④

בשכינה ע"י ג' ראשי עבירות אלו המסבכים החורבן, ע"כ צוה לשלוח מן המחנה כל צרוע, וכל זב, וכל טמא לנפש, כי ג' אלו סימנים מובהקים על אשר בקרבם או שמץ מינות של ע"ז נורקה בו כי על זה בא הצרעת כמ"ש בעגל (שמות לב.כח) וירא משה את העם כי פרוע הוא. וארז"ל (במד"ר יג.) שנצטרעו כמ"ש במצורע ראשו יהיה פרוע. (ויקרא יג.מה) ועל עון זה נחרב בית ראשון ושני כי אע"פ שלא עבדו ע"ז בבית שני מ"מ היה בהם חטא שנאת חנם ולשה"ר השקול כע"ז, כמו שלמדו רז"ל (ילקוט תהלים תרנז.) מן אשר אמרו ללשונינו נגביר שפתינו אתנו מי ארון לנו. (תהלים יב.ה) שהמספר לשה"ר חשוב ככופר בעיקר, וטעם שלוח המצורע חוץ לג' מחנות לרחק שמץ ע"ז משלשתן. ואם בעון לשון הרע, צריך להיות בדרך מושבו. כשם שהבדיל בין איש לחבירו ואם לא יהיה מרוחק מכל ג' מחנות לא יהיה בדרך מושבו. וכל זב. כי זיבה שלו הוא אות על שהוא פרוץ בעריות וע"כ הוא בא לידי זיבה, ושלוחו חוץ למחנה שכינה הקדושה וחוץ למחנה לוויה שיש בהם ג"כ קדושה וכל מקום קדושה אינו סובל דבר ערוה לאפוקי מחנה ישראל שאין בה כל כך קדושה. וכל טמא לנפש. כי זה מורה ג"כ על רוח עושים אשר בקרבנו ושאינו מקפיד להטמא בנפש אדם ע"י ש"ד הנוגע בצלם אלהים כביכול ע"כ ראוי שיתרחק ממחנה שכינה כי הוא פוגם כבוד השכינה.

ולפי שג' אלו גרמו החורבן וסילוק השכינה, על כן צוה לרחקם מן המחנה שלא יטמאו את מחניהם כי במקום שהמה מצויין הקב"ה מרחיק שכינתו משם כי המקום טמא טמא יקרא, רמז לדבר ט' מן טמא, רמז לש"ד הנולד לט' חדשים כי מטעם זה היו ערי מקלט ששה וכתיב (דברים יט.ט) ויספת לך עוד ג' ערים. בין הכל ט' ז' לא יותר מן הטעם שנתבאר. מ' מן טמא, רמז לג"ע שכן היו מי המבול מ' יום על שהטריחו ליוצרים לצור צורת ממזרים כמ' ימי יצירת הולד. א' מן טמא, רמז לע"ז הנוגע באחדות הש"י הרמוז באל"ף. וע"כ קרא דוד המלך ליצר הרע טמא (סוכה נב.) לפי שהכשילו בשלשתן ג"ע בבת שבע, ש"ד באוריה החתי, ע"ז כמו שלמדו (בסנהדרין קז.) מן פסוק ויהי דוד בא עד הראש (שמואל ב' טו.לב) בקש לעבוד ע"ז כו', לר"ש בהם ג"כ טומאה כי הע"ז מטמאה כנדה שנאמר (ישעיה לב.כ) תזרם כמו דוה. ע"כ רמז בהרחקת ג' טמאים אלו להרחקת ג' ראשי עבירות אלו המסבכים סילוק השכינה, וסמך לפרשה זו איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם. להורות שהרחקת הטמאים הוא ג"כ בעבור חטאם כאמור.

ולפי שג' אלו גרמו החורבן וסילוק השכינה, על כן צוה לרחקם מן המחנה שלא יטמאו את מחניהם כי במקום שהמה מצויין הקב"ה מרחיק שכינתו משם כי המקום טמא טמא יקרא, רמז לדבר ט' מן טמא, רמז לש"ד הנולד לט' חדשים כי מטעם זה היו ערי מקלט ששה וכתיב (דברים יט.ט) ויספת לך עוד ג' ערים. בין הכל ט' ז' לא יותר מן הטעם שנתבאר. מ' מן טמא, רמז לג"ע שכן היו מי המבול מ' יום על שהטריחו ליוצרים לצור צורת ממזרים כמ' ימי יצירת הולד. א' מן טמא, רמז לע"ז הנוגע באחדות הש"י הרמוז באל"ף. וע"כ קרא דוד המלך ליצר הרע טמא (סוכה נב.) לפי שהכשילו בשלשתן ג"ע בבת שבע, ש"ד באוריה החתי, ע"ז כמו שלמדו (בסנהדרין קז.) מן פסוק ויהי דוד בא עד הראש (שמואל ב' טו.לב) בקש לעבוד ע"ז כו', לר"ש בהם ג"כ טומאה כי הע"ז מטמאה כנדה שנאמר (ישעיה לב.כ) תזרם כמו דוה. ע"כ רמז בהרחקת ג' טמאים אלו להרחקת ג' ראשי עבירות אלו המסבכים סילוק השכינה, וסמך לפרשה זו איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם. להורות שהרחקת הטמאים הוא ג"כ בעבור חטאם כאמור.

ולפי שג' אלו גרמו החורבן וסילוק השכינה, על כן צוה לרחקם מן המחנה שלא יטמאו את מחניהם כי במקום שהמה מצויין הקב"ה מרחיק שכינתו משם כי המקום טמא טמא יקרא, רמז לדבר ט' מן טמא, רמז לש"ד הנולד לט' חדשים כי מטעם זה היו ערי מקלט ששה וכתיב (דברים יט.ט) ויספת לך עוד ג' ערים. בין הכל ט' ז' לא יותר מן הטעם שנתבאר. מ' מן טמא, רמז לג"ע שכן היו מי המבול מ' יום על שהטריחו ליוצרים לצור צורת ממזרים כמ' ימי יצירת הולד. א' מן טמא, רמז לע"ז הנוגע באחדות הש"י הרמוז באל"ף. וע"כ קרא דוד המלך ליצר הרע טמא (סוכה נב.) לפי שהכשילו בשלשתן ג"ע בבת שבע, ש"ד באוריה החתי, ע"ז כמו שלמדו (בסנהדרין קז.) מן פסוק ויהי דוד בא עד הראש (שמואל ב' טו.לב) בקש לעבוד ע"ז כו', לר"ש בהם ג"כ טומאה כי הע"ז מטמאה כנדה שנאמר (ישעיה לב.כ) תזרם כמו דוה. ע"כ רמז בהרחקת ג' טמאים אלו להרחקת ג' ראשי עבירות אלו המסבכים סילוק השכינה, וסמך לפרשה זו איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם. להורות שהרחקת הטמאים הוא ג"כ בעבור חטאם כאמור.

ולפי שג' אלו גרמו החורבן וסילוק השכינה, על כן צוה לרחקם מן המחנה שלא יטמאו את מחניהם כי במקום שהמה מצויין הקב"ה מרחיק שכינתו משם כי המקום טמא טמא יקרא, רמז לדבר ט' מן טמא, רמז לש"ד הנולד לט' חדשים כי מטעם זה היו ערי מקלט ששה וכתיב (דברים יט.ט) ויספת לך עוד ג' ערים. בין הכל ט' ז' לא יותר מן הטעם שנתבאר. מ' מן טמא, רמז לג"ע שכן היו מי המבול מ' יום על שהטריחו ליוצרים לצור צורת ממזרים כמ' ימי יצירת הולד. א' מן טמא, רמז לע"ז הנוגע באחדות הש"י הרמוז באל"ף. וע"כ קרא דוד המלך ליצר הרע טמא (סוכה נב.) לפי שהכשילו בשלשתן ג"ע בבת שבע, ש"ד באוריה החתי, ע"ז כמו שלמדו (בסנהדרין קז.) מן פסוק ויהי דוד בא עד הראש (שמואל ב' טו.לב) בקש לעבוד ע"ז כו', לר"ש בהם ג"כ טומאה כי הע"ז מטמאה כנדה שנאמר (ישעיה לב.כ) תזרם כמו דוה. ע"כ רמז בהרחקת ג' טמאים אלו להרחקת ג' ראשי עבירות אלו המסבכים סילוק השכינה, וסמך לפרשה זו איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם. להורות שהרחקת הטמאים הוא ג"כ בעבור חטאם כאמור.

ולפי שג' אלו גרמו החורבן וסילוק השכינה, על כן צוה לרחקם מן המחנה שלא יטמאו את מחניהם כי במקום שהמה מצויין הקב"ה מרחיק שכינתו משם כי המקום טמא טמא יקרא, רמז לדבר ט' מן טמא, רמז לש"ד הנולד לט' חדשים כי מטעם זה היו ערי מקלט ששה וכתיב (דברים יט.ט) ויספת לך עוד ג' ערים. בין הכל ט' ז' לא יותר מן הטעם שנתבאר. מ' מן טמא, רמז לג"ע שכן היו מי המבול מ' יום על שהטריחו ליוצרים לצור צורת ממזרים כמ' ימי יצירת הולד. א' מן טמא, רמז לע"ז הנוגע באחדות הש"י הרמוז באל"ף. וע"כ קרא דוד המלך ליצר הרע טמא (סוכה נב.) לפי שהכשילו בשלשתן ג"ע בבת שבע, ש"ד באוריה החתי, ע"ז כמו שלמדו (בסנהדרין קז.) מן פסוק ויהי דוד בא עד הראש (שמואל ב' טו.לב) בקש לעבוד ע"ז כו', לר"ש בהם ג"כ טומאה כי הע"ז מטמאה כנדה שנאמר (ישעיה לב.כ) תזרם כמו דוה. ע"כ רמז בהרחקת ג' טמאים אלו להרחקת ג' ראשי עבירות אלו המסבכים סילוק השכינה, וסמך לפרשה זו איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם. להורות שהרחקת הטמאים הוא ג"כ בעבור חטאם כאמור.

⑥ היינוה לא יצירה

פני החורים כלפי העם

דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם איש או אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר להזיר לה' (במדבר ו. ב). למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין שהוא מביא לידי ניאוף (רש"י שם עפ"י סוטה ב).

אם הוא רואה סוטה אחת, יש טעם להזיר עצמו אבל אם הוא רואה המונים סוטים מדרך האמת, אדרבה, לא יזיר עצמו מן הכלל, אלא ילך בתוך העם. ישב עם המוני העם שבת אחים גם יחד, יקרב רחוקים בלגימה משותפת וישפיע עליהם שהם ינזרו אחור. שהם יסוגו מסטייתם ויתורו למוטב. כי אם הוא יזיר את עצמו, יציל רק את עצמו, ואילו אם הוא לא יזיר את עצמו, הוא יכול להציל רבים מאד.

על בני העליה שהם מרעטים להתערב ברוב שאינם בני עליה, בלי פחד שיתבטלו ברוב זה. דבר חשוב אינו בטל. לא תמיד הכמות מברעת. אם האיכות היא ממין משוכח ביותר, עומדת היא כנגד הכמות הגדולה. הסתגרות איננה גבורה. להיפך, כזיה כעריקה מן המערכת. אנשים חלשים מתבצרים בין חומות שהן תשמורנה עליהם.

וביוריים יוצאים למאבק פנים אל פנים. הסתגרות היא גם לא קדושה. קדושת ישראל היא קדושת הכלל ולא קדושת הפרט. קדושים חזקו ולא קדושי תהיה. הקיפו בישראל אינו קדוש. כלל ישראל נזיך וכלל לזרות קדוש. כי קדוש אני ה' אלקיכם (ויקרא יט. א). רק ה' לנדר הוא קדוש. אי על פי שהוא יזיר כל ילמו בין בני אדם אין קדושה יותר. כי בה ירא קדושת יציר וזכריות וזוהי אנוחות גלילת וצילת זכריות. המצוות עוזק אדם לנפשו. המצוות קדוה אלקית. כל ימי תפילה חשיבה לומר. תינחם ותינחם על יצירת ה' את

על בני העליה שהם מרעטים להתערב ברוב שאינם בני עליה, בלי פחד שיתבטלו ברוב זה. דבר חשוב אינו בטל. לא תמיד הכמות מברעת. אם האיכות היא ממין משוכח ביותר, עומדת היא כנגד הכמות הגדולה. הסתגרות איננה גבורה. להיפך, כזיה כעריקה מן המערכת. אנשים חלשים מתבצרים בין חומות שהן תשמורנה עליהם. וביוריים יוצאים למאבק פנים אל פנים. הסתגרות היא גם לא קדושה. קדושת ישראל היא קדושת הכלל ולא קדושת הפרט. קדושים חזקו ולא קדושי תהיה. הקיפו בישראל אינו קדוש. כלל ישראל נזיך וכלל לזרות קדוש. כי קדוש אני ה' אלקיכם (ויקרא יט. א). רק ה' לנדר הוא קדוש. אי על פי שהוא יזיר כל ילמו בין בני אדם אין קדושה יותר. כי בה ירא קדושת יציר וזכריות וזוהי אנוחות גלילת וצילת זכריות. המצוות עוזק אדם לנפשו. המצוות קדוה אלקית. כל ימי תפילה חשיבה לומר. תינחם ותינחם על יצירת ה' את

70

8
שפיט
התורה

(ב) צו את ב"י וישלחו מן המחנה כל צרוע. יש יראים (שאינם שלמים), שבדאותם עמל ואון בעיר, מחללי שבת, מתקדשים ומטהרים אל הגנות אחר אחת בתוך, אוכלי בשר החזיר, השקץ והעכבר, מסייתים ומדיחים, המטמאים את בתי ישראל, — הם מסתפקים בזה, שבאים ומספרים דברים אלה באוני הרב דמתא, בדרישה לבער את הטומאה מן העיר, וכשהרב, כולו רועד אל שמועה כי באה, אימר להם, בואו עמי ונתרה בעוברי עבירה ואם לא יקבלו ותוכה, נעשה בהם שפטים כתורה, — עונים ה"הרדים" האלה, כי אין זה מתפקידם, ודי להם שסיפרו דברים להרב, ורק עליו החובה לבער את הקוצים מן הכרם, והם שהזהירו את הרב, — את נפשם... הצילו! באוני האנשים האלה צריך לשנן את דברי אלהים חיים לעבדו למשה אודות שילוח טמאים מן המחנה: "צו את ב"י וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש... ולא יטמאו את מחניהם"; ולא צוה ה' את ב"י, שיאמרו למשה, שהוא ישלח את הטמאים מן המחנה, כי איך ישלח והוא יחיד, וזה שסיים: "ויעשו כן ב"י וישלחו... כאשר צוה ה' אל משה כן עשו ב"י" ולא אמרו אל משה, שהוא לבדו יעשה את הדבר הקשה הזה, אמנם על "משה" מוטל החוב לבער את הרע מקרב ישראל, אבל על ב"י להתאסף על קריאת המנהיג, כאשר עשו בני לוי במעשה העגל: "ויאספו אליו כל בני לוי, ורק אז עלתה בידי משה לענוש את החוטאים ולבער את העגל מישראל, אבל המנהיג לבדו מה הוא? נאין מלך בלא עם.

למוד ועיון. אבל הסתגרות זו שכרה יוצא בהפסדה. כי מי שמסתגר בדלת אמותיו, איננו רואה את הדברים שמחוץ לדלת אמותיו. הוא אינו רואה את דלת אמותיו של חברו. ודלת אמותיו של חברו חשובות מדלת אמותיו שלו. בדלת אמותיו של חברו יש מקום גרוב להרבה חסד ורחמים. מה שאין כן בד' אמותיו שלו. בהן יש מקום רק לאנוכיות, וקדושה של אנכיות אינה קדושה. הקדושה של חסד ורחמים היא הקדושה היהודית.

בא וראה, נזיר זה שבא להיות קדוש ונמצא חוטא. "אמר שמואל כל היושב בתענית נקרא חוטא סבור כי האי תנא דתניא ר' אלעזר הקפר ברבי אומר מה תלמוד לומר וכיפר עליו מאשר הטא על הנפש וכי באיוו נפש טטא זה, אלא שציער עצמו מן היין, ולשמואל הא יאקרי קדוש (שנאמר קדוש יהיה גדל פרע)... (תענית יא).

אלא לומר לך שבמקום שאתה מוצא את קדושתו של הנזיר, שם אתה מוצא בו גם את חטאו. הוא רצה להיות קדוש וזה חטאו. כי מי שמצער עצמו מן היין או יושב בתענית, הוא אמנם נזיר לאלוקים, אבל הוא גם נזיר מאחיו. לא רק מיין הוא מתנזר אלא גם מאחיו הוא מתנזר. "גדולה לגימה שמקרבת רחוקים" (סנהדרין קג). ומי שמתנזר מן הלגימה או מחלק ממנה, מתרחק על ידי כך מן החברה וזה חטאו. אם את עצמו הוא מצער מן היין, הרי את אחיו הוא מצער מכל טובת הנאה שלהם ממנו, וצערם גדול ניצער. נזיר זה המתרחק מאחים, לא רק עם החיים הוא אינו עושה חסד, אלא גם עם המתים הוא אינו עושה חסד של אמת. אפילו לאביו ולאמו, לאחיו ולאחותו לא יטמא. הסתגרות מוחלטת, הוא גם קדוש לאלוקים וגם חוטא לאנשים והחטא מכריע את הקדושה.

הסתגרות היא גם לא צדקות. נח הסתגר בתבה, יש דורשים אותו לגנאי, ואילו אברהם שעשה נפשות, כולם דורשים אותו לשבת. מי שמסתגר היום בד' אמותיו חוטא לא רק מבחינה חברתית, אלא גם מבחינה דתית. בדרך דעה היה זה היושב על התורה ועל העבודה משמש דוגמה ומופת לאחרים. בעצם ישיבתו זו השפיע והאציל מרוחו עליהם. בעצם הסתגרותו עורר את נפשם של אלה שהסתכלו לעברו. אולם בדרך עקש ופחלתול שהכפירה תצק בראש חוצות, אינה מספקת ישיבה זו. יש צורך לעורר את הנפש לא על ידי שתיקה שבהסתגרות, אלא על ידי דבורים ברורים, המקעקעים את יסודותיה הרעועים של הכפירה ומחזקים את בדיק הבית של מחנה המאמינים.

9
התורה יצק

1 דבר אל אהרן ואל בניו לאמר פה תכרכו את בני ישראל אמור להם יכרכך וגו'. מה מאד ראוי להתעורר על שפת יתר אמור להם. ומה גם מדוע האל"ף במלת אמור נקדה בקמץ ולא בסגל כמשפט אל הצווי כמו אמור אל הפהנים גו'. ומלת אמור בקמץ הוא מקור כמו זכור שמור, וכךך קלל ראוי להתעורר הלא אמר יכרכך ה', הוא ענין בקשה ומדוע אם פן יעמדו הפהנים ופניהם אל העם ויבטו ממראי קנה שיהיה פניהם אל הקרב ולבקש באמו וימנו ויזו את עמם יי' הלא אמר פניו אל בני ישראל.

36
במה מתוך הסחת דעת ממנה. מתוך התעלמות מקיומה. אבל בימים שהכפירה מרימה ראש, היא מדברת גדולות ומצחה נחושה, יש להקדיש לה תשומת לב מרובה. יש להתעניין בדרכי פעולתה ובתכסיסה, כדי להכות על קדקדה ולעקרה מן השורש.

41
ואם פרשת נזיר נסמכה לפרשת סוטה שלפניה, הרי היא נסמכה לפרשת ברכת כהנים שלאחריה. לומר לך שאם אדם פרטי המזיר עצמו נקרא חוטא יותר משנקרא קדוש, הרי ראשי העם, כהני ומוריו על אחת כמה וכמה שלא רצוי שהם יזירו עצמם מן העם ויסתגרו בדלת אמותיהם. כל תפקידם של אלה הוא, לברך את העם ולדאוג למענה ואין המסתגר והמנזר יכול לברך את העם. כי אין הוא ידע מה חסר לו לעם ומה הוא צריך.

46
כהנים בישעת ברכתם... פניהם כלפי העם" (סוטה מ). עצם ההזרת פניהם כלפי העם, קובעת כבוי ברכה לעצמה, אין ברכה גדולה מנו. מורה העם שאינו נפנה ראשו ויחשבבתו לצדדין, אלא כלפי העם, סימן טוב הוא לעם הזה. הוא משפיע עליהם והם מושפעים ממנו ובזאת הברכה, "פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי השכינה" (שם). עדיין.

51
כלפי העם ככלפי השכינה. נזיר עושה את ההפך. הוא מפנה פניו כלפי השכינה ואחוריו כלפי העם. יושב הוא לתמיד והוגה דמיונות ה' לבדו במוחו. אבל יצאה היא צדדית אל העם וצוה ה' לא סור וסל עומה קל יצוה ה' ויבן ומלכותו יבא אל העם ויצאמוניהם חזק לקיימה פניו כלפי העם וזהו רצונו וזהו חובתו וזהו המעשה וזהו שליחותו. אם הוא יזנק פניו כלפי השכינה ולא כלפי העם, העם לא יפנה ממוחו, לא יפנה לו והשכינה תזדנה עליהם השוכנת והמורה.

56

(ב) כי עבודה הקודש עליהם: האי
 עליהם... ואפשר לפרש בשני
 אופנים²⁸: א', לדרוש דוקא בשעה
 ש"עליהם" - בכתף ישאו²⁹, משא"כ אם
 ישאו אחרים³⁰ את הקודש אינו כן³¹. ב',
 אשר המצוה במשא הארון שיהא דוקא
 "עליהם" ולא על אחר³². {וידועה דעת
 הרמב"ם ז"ל בספר המצוות מצות עשה
 ל"ד³³, דרך הכהנים מחויבים לישא³⁴. בכל
 זאת הפירוש כמו שכתבתי, שהרי³⁵ המה
 בני קהת, וכשאינו לנו כהנים³⁶ - נושאין בני
 קהת}.

והנה דוד המלך בראשונה הוביל את הארון
 על העגלה³⁷, לא ששכח מקרא דבי רב³⁸,
 אלא הבין כפירוש הראשון³⁹, על כן הנהיג
 את הארון ע"י עוזה ואחיו שאינם לויים⁴⁰
 ועל עגלה. אח"כ ראה והתבונן כי טעה
 בדרשת הכתוב ויש לדרוש להיפך "עבודת
 הקודש עליהם" דוקא, והיינו שאמר דוד
 ללויים בדברי הימים-א (טו, יב-יג)⁴¹
 "התקדשו אתם וגו' כי למבראשונה לא
 אתם, פרץ ה' אלהינו בנו כי לא דרשנוהו
 כמשפט", פירוש, לא כווננו איך לדרוש.
 (הרהב דבר: והיינו דאיתא במסכת סוטה

(לה, א) שנענש דוד המלך על אמרו
 "זמירות היו לי חוקיך"⁴² (תהילים קיט, גד),
 ואמר הקב"ה, התורה דכתיב ביה "התעִיף
 עיניך בו ואיננו" (משלי כג, ה) אתה קורא
 זמירות? חייך שתטעה במקרא דאפילו
 תינוקות של בית רבן יודעין אותו (עכ"ד).
 ואין פירושו של המקרא⁴³ "התעִיף עיניך
 בו ואיננו" לענין שכהה (כדמוכח במגילה
 יח, ב), דא"כ מה שייך זה העונש על מה
 שאמר "זמירות היו לי חוקיך"⁴⁴. אלא,
 כלפי שאמר ד"חוקיך" - היינו י"ג מדות
 שהתורה נדרשת בהם⁴⁵ - המה לי בנקל
 לעמוד עליהם כמו זמירות, על זה אמר לו
 הקב"ה - תורה דכתיב בה "התעִיף עיניך
 בו ואיננו", משמעו - שאם לא תראה ישר
 בהבטת עין השכל⁴⁶, אז "ואיננו" - אין
 המצוה כפי הכתוב ובטלה כל המצוה
 כאילו איננה, ואתה אומר שבקל היא? חייך
 שתטעה בדרשת⁴⁷ המקרא שקל להבין
 אפילו לתינוקות של בית רבן, דזיל בתר
 טעמא הוא ד"עבודה הקודש" יש לישא
 בכתף, ועל כרחך דייקא על הלויים ולא על

1

6

11

16

21

26

31

36

41

46

10

10
הא
ק"ר

המשל לאחד פעם על פנו על רוב
 מעלליו עד שהסתיר פניו ממנו
 וילך הנער ערום ויחף וימר לו מאד וילך
 אל בית השכן ויבקשהו שישתדל אצל
 אביו שיצעה לו מלבוש, וישמע אליו
 וילך אל אביו ויבקש פניו חוס נא ותמל
 על בגד וראה להלבישו כי הימים ימי
 חרף וקרח. ויען אבי הנער ויאמר הנה
 בזה אנכי מבקש את פניך שאעשה לבני
 בגדים. וזה עומד ומשתאה ואינו מבין
 פשוט הדברים. ויסיף ויאמר לו סכל, אתה
 באת אלי לבקש אותי שארחם על בני
 ופרי בטני תצוני הלא לך לב להבין פי אב
 אני וכל חפצי להטיב עמו בנפשי ומאדי
 רק מסבת רע מעלליו אני מסתיר פנים
 ממנו ואם רצונך שאיטיב עם הנער
 להטות אליו חן וחסד מדוע אם פן בתרת
 לדבר עמי קום לך אל הנער ותדבר עמו
 והוכח תוכיח אותו לישר מעלליו ולהטיב
 מצעו. אבל מה לך עמדי פי אני מוכן
 להטיב עמו סלה.

6

11

16

21

המשל פי איך יברך הכהן ויבקש את
 פני ה' תפלה ברוך את עמך אם
 הקדוש ברוך הוא חפצו להטיב בתמידות
 פי חפץ חסד הוא. לכן יפה אמר הכתוב
 כה תברכו את בני ישראל אמור להם
 וברכו ה' וגו' אליהם מהצדף לאמר ולזרו
 ראו שתהיו במדרגה יפה שתהיו מקשרים
 לקבל הברכה והטוב. וזהו אמור להם לא
 אלי וקמאמר עד שאתה מצוה אותי על
 בני צוה את בני עלי.

26

31

"ויקרא דוד לצדוק ולאביתר
 הכהנים וללויים לאוריאל עשויה ווואל
 שמעיה ואליאל ועמינדב: ויאמר
 להם אתם ראשי האבות ללויים
 התקדשו אתם ואחיהם והעליתם
 את ארון יהוה אלהי ישראל אל
 הבינותי לו: כי למבראשונה לא
 אתם פרוץ יהוה אלהינו פנו כי לא
 דרשנוהו כמשפט: ונתקדשו
 הכהנים והלויים להעלות את ארון
 יהוה אלהי ישראל: כי וישאו בני
 לויים את ארון יהוה אלהים כפיצו צוה
 ויבטחו ויזונו ויזונו ויזונו ויזונו

12
דברי ר' יוחנן
10 ב

13

ד"ק רד"ק
 איתם בספר מלכות המלך המשיחין עין הספד (ג) כי "מבראשונה"
 לא איתם, כוליה לא חיות איתם כמשיחין כמש"א אורי בית
 אבותיהם לסיק פ"ן ח' אלוני בניו כי לא יבטחו ויזונו ויזונו
 כי משפט לא יבטחו ויזונו ויזונו ויזונו ויזונו ויזונו ויזונו
 הלויים ככתבתי בפרשת ויבטחו ויזונו ויזונו ויזונו ויזונו ויזונו

4

ויהי המקריב ביום הראשון (ז, יב). וברש"י: אותו היום נטל עשר עטרות, ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים וכו'. — הנה כי מה שזה היום היה ראשון להקרבת הנשיאים, הנה זהו עטרה להיום. ולהלן פסוק יט ברש"י: הקריב את קרבנו. מה ת"ל הקריב בשבטו של יששכר וכו' לפי שבא ראובן וערער וכו' שבשביל כי דברים זכה להקריב שני לשבטים, אחת שהיו יודעים בתורה וכו' ואחת שהם נתנו עצה לנשיאים להתנדב קרבנות הללו וכו'. ואגב, למדין אנו מכאן שני יסודות, האחד כי מכת התורה שנקראת ראשית דרכו (משלי ח, כב — ועיין רש"י בראשית א, א), זוכים להיות קודם בסוד החנוך, שכל עיקרו הוא סוד חשיכות ההחלה. ועוד, כי גם "עצה" הינה בסוד הראשות, ובשביל שנתנו עצה זכו ל"הקריב". והדברים ארוכים.

14

מג
תורה
ס' ירום

והנה התורה המקצרת כ"כ במלותיה, וכל איסור חמותו מריבוי דקרא ילפינן זה (עיין סנהדרין עה.), וכן גופן של שרצים הכל מריבויים הוא דילפינן אותם, וכאן האריכה התורה כ"כ בקרבנותיהם של הנשיאים, ונשנו וחזרו ונשנו אותם עצמם הקרבנות בדיוק לכל נשיא ונשיא, עד כדי כך חביבים קרבנותיהם לפני הקב"ה. ובהנה תראה אנשים לומדים איונו סוגיא, מתעמקים בה, ומחדשים חידושים אשר מוצאים אותם אח"כ באיזה ראשון או אחרון, הנה מרגישים בזה איונו חלישות הדעת, בספרם כי מה יתרון להם על כל עמלם, וכי החידוש הלא אינו שלהם, אלא של הספר אשר מצאוהו בו אח"כ. נבער מדעת הוא זה האיש!

אמרי אינשי: כשהולכים על דרך ישרה מתראים עם אנשים, (אז מען גייט אויף א גלייכע וועג טרעפט מען זיך מיט מענטשען), אדם ההולך על הדרך הישרה מכאן אל הורודזיי (תחנה מסילת הברזל של עיריית ימיר), בטוח הוא כי יפגש עו אנשים, כי על דרך הישרה כל אנשים הולכים, אבל אם ילך בדרך עקש ועיקלונן, שם ודאי לא יפגוש שום איש, כי מי בר דעת אשר ילך בדרך עקלחון, וישנו פצמיו אל הורודזיי, ועל הדרך לא פוגש שום איש, אזי הלא אדרבה, סימן לו כי סר מן הדרך הישרה, וכי נכון הוא, והלה אל מטרתו כבר לא בנקל יגיע!

הלומד סוגיא בגמ' בכל העמקות, ומגיד חידושים ככל העולה על הוונן, מרבה בספרות כשרוניות, אוחז והולך בדרכיו לכל צד שירצה, ללא כל מונוע! הבהן חציניהו לאיש בעל ישרן? סימן לישנות הוא בהיפוך, המחדש איזה דבר כסוגיא ואח"כ הוא מוצא אותו הדבר בח"י הרשב"א, או הריטב"א, וקצות, וכדומה, כי אז ודאי סימן מובהק הוא כי ישרן הוא, וכי הולך הוא כדרך של ישרות, שמחה גדולה צריכה להיות לזה אשר מוצא חידושיו בנתיבות או מרש"א, כי הלא בהם נכתן הוא כי ישרים דרכיו וסברותיו, הרי נפגש אמנם עם "אנשינו" כשלמדתי בדרון, ולמדתי שם יחד עם הגאון ר' נפתלי זצ"ל, ידעתי ודעתי וכשרונותיו בכל כחותיו, אחד מדרכיו היה שכשהיו שואלים אותו איזה קושיא בשם הרשב"א ז"ל, היה הולך נכון ומבוכה עד אשר היה בעצמו עומד על התירון של הרשב"א ז"ל, ופעם אחד הצעתי לפניו קושיא אחת של הרשב"א, ויצא ממני עד אשר בא עם תירון על הקושיא, וכשאמרתי לו כי עדיין לא כיון נכונה, הוסיף לעיין ואמר עוד תירון, ואמרתי לו שוב כי עדיין לא כיון לדברי הרשב"א ז"ל, ושוכ הביא לי עוד תירון שלישי, ואז גליתי לפניו כי אמנם ה"ל שלשת התירוצים מכוונים לדברי הרשב"א ז"ל, ונשתוממתי על הרעיון לראות גדול ישרותו, כי קנה נמשך ה"ל הרשב"א ז"ל, וימנען ששמחתו או היחה עו למרבה!

איתא בגמ' (מגילה ט.) מעשה בחלמי המלך שכנס שבעים ושנים ויקריה והכניסן בשבעים ושנים בחים ולא גילה להם על מה כינסן וכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי חזרה משה רבכם נתן הקב"ה בלב כל אחד ואחד עיני. והטכינו כולן לדעת אחת. — ידעו כולם כי אי אפשר לתרגם את התורה ללשון המלך כמו שהיא בלי שינוים, וכולם כיוונו בזיוק לדעה אחת, האומנת כי זו דאי מן הנסים הגדולים, וזה'להורות מה זה שכל ישר, כי השבעים ושנים הוקינו כולם כווננו אל נקודת האמת עפ"י המטרה אז.

התורה מטפחה לנו איך ששנים עשר נשיאים כיוונו ראחד איזה קובץ ללשון לתנוכת המובה, כל אחד הביא אותו הקרבן עצמו של רעהו, כי כל אחד יתן את אמיתות הנקודה, ואם כי חז"ל אמרו (עיין מד"ר כאן) כי היחה כוונה מיוחדת לכל אחד ואחד אחרת מרעהו, אבל בעצם פגשנו הקרבן הלא כולם עמדו על נקודת אחת, אל הנקודה האמיתית, הנה זה ודאי מן הפלאים היותר גדולים, לראות שני ישרותם דרכו קושיא נכונה לכא אל הי"ת אתו, והחזיר ודאי נשתרבה עינינו ה"ל חז"ל זצ"ל.

התורה מטפחה לנו איך ששנים עשר נשיאים כיוונו ראחד איזה קובץ ללשון לתנוכת המובה, כל אחד הביא אותו הקרבן עצמו של רעהו, כי כל אחד יתן את אמיתות הנקודה, ואם כי חז"ל אמרו (עיין מד"ר כאן) כי היחה כוונה מיוחדת לכל אחד ואחד אחרת מרעהו, אבל בעצם פגשנו הקרבן הלא כולם עמדו על נקודת אחת, אל הנקודה האמיתית, הנה זה ודאי מן הפלאים היותר גדולים, לראות שני ישרותם דרכו קושיא נכונה לכא אל הי"ת אתו, והחזיר ודאי נשתרבה עינינו ה"ל חז"ל זצ"ל.

49

57

56

כל אשר צויתיה תשמר

וירא מלאך ה' אל האשה ויאמר אליה וכו' ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא. כי הנך הרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלקים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים. וגו' ויבא מלאך האלקים עוד אל האשה וכו' מה יהיה משפט הנער וכו' מכל אשר יצא מגופן היין לא תאכל וגו' [שופטים פרק י"ג ג' ואילך].

15

תורת ח"ס

והנה יל"ע מה נתחדש לו באמירת המלאך זאת השניה יותר מאשר בראשונה, הלא רק חזר ואמר עוד הפעם דיני הנהגת האשה, ולא אמר שום דבר על הנהגת הילד, ולפי פי' המלבי"ם הכא הלא זו היתה כל שאלתו של מנוח כאן?

נביאר מרו הגר"ח זצ"ל דמתחילה היה מנוח סבור שאיסור היין לאשה היה בתורת "משפט האשה", וזהו אשר השיבו המלאך דליתא, דכל איסורי האשה היו רק מתורת "משפט הנער" מתורת גיהוג איסורי העובר, ד"נזיר אלוקים יהיה הנער מן הבטן".

ואינו דומה לבכור שכל גדרו וקדושתו באים "לאחר הלידה", דבעודו ברחם אינו קדוש, כמובאר בסוגיית הגמ' במסכת חולין בפ' בהמה המקשה, ומשא"כ הכא גבי שמשון, שכבר נתקדש "בהיותו עובר" עדיין בבטן אמו בקדושת נזירות בפועל, ולכן מטעם זה חניבת לנהוג דינים אלו ד"אל תשתי יין".

והנה מג' איסורי הנזירות שיש בנזיר שהם "יין" "תגלחת" "מטמא למתים", לא הוזהר שמשון אלא מ"יין ותגלחת", דקיי"ל בגמ' נזיר דף ד' ע"ב דמותר היה לטמא למתים. והנה המלאך ציווה עליה רק איסור יין ולא איסור תגלחת אף ששמשון הוזהר על כך וכנ"ל.

והביאור דהנה אילו היתה אמו שותה יין או אוכלת ענבים, מאחר שהעובר תמיד ניזון ממאכלי אמו, נמצא שהיה בזה איסור מצד העובר, אך לא להתגלח לא תזנה אמו, כיון דאין זה נוגע כלל להעובר, דלא חשיב כאילו נתגלח הוא. וזהו אשר השיבו המלאך בדבורו השני, שכל איסורי האשה ביין, הכל היה מחמת הולד, וממילא הודיע המלאך למנוח שהולד יהיה אסור ביין.^{רצ"ט}

16

גאון בית שטקה

הפטרה: (שופטים יג, זח) ויאמר לי וגו' ועתה אל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמאה כי נזיר אלקים יהיה הנער מן הבטן וגו' ויעתר מנוח אל ה' ויאמר בי ה' איש האלקים אשר שלחת יבוא נא עוד אלינו ויורנו מה נעשה לנער היולד.

הנה תפילת מנוח בכאן קשה להבין, וכי לא ידע פרשת נזיר הכתובה בתורה, ואם היה רוצה לדעת הלכות נזירות שבתורה שבע"פ האם היו חסרים חכמים ושופטים שהיה יכול לשאול אותם לברר כל פרט ופרט, שהרי ידע בשורת איש האלקים ש"נזיר אלקים יהיה הנער", וא"כ למה ועל מה התפלל שיתגלה איש האלקים אליו שנית. וביותר קשה שכשנעתר הקבי"ה לתפלתו והופיע איש האלקים פעם שנית. הרי בהשקפה ראשונה לא חידש כלום ממה שצוה בהופעתו הראשונה לאשת מנוח. כדכתיב (נסוק יגיד) "ימכל אשר אמרתי אל האשה תשמר. מכל אשר יצא מגופן היין לא תאכל וגו' כל אשר צויתיה תשמר".

והנראה בזה שאפילו היה מנוח יודע דיני נזירות לא היתה בקשתו אלא בהלכות חינוך, שרצה לדעת "מה נעשה לנער היולד" דייקא, שהיה תמוה בעיניו איך יצוה הקב"ה לאב לגדל ולחנך בן נזיר, בקדושה נוספת ובאיסורים נוספים על שאר העם, אם אין הוא בעצמו נזיר. ועל זה השיב לו המלאך שאין הכי נמי שגם האבא של הנער היולד צריך להתנהג כמו נזיר, וזהו פירוש הכתוב "מכל אשר אמרתי אל האשה" שתתנהג בימי ההריון "תשמר" גם אתה האב [כי ע"פ דקדוק יתכן ש"תשמר" הוא לשון נקבה נסתר ולשון זכר נוכח]. וכן הפירוש "כל אשר צויתיה" לאשתך, גם אתה מנוח "תשמור", שאין באפשרות להדריך הבנים בדרך אחרת ממה שדורכים האבות. כי הבנים מתחנכים ממה שרואים אצל ההורים, ואם יאמר האדם לבנו להרזיק באיזה הנהגה טובה שאין הוא בעצמו מרזיק בה, אף אם יוכיחו ע"ז מאה פעמים יארת לא יצליח. ואם תרצה לגדל נזיר, העצה הירידה היא שאתה בעצמך תתנהג כנזיר.

6